

України. Результатом наукової співпраці директора зазначеного Центру Євтуха В. Б. й автора рецензованої публікації стало видання у 1994 році колективної монографії «Німці України (1920-і – 1929-і роки)». – К.: Інтел. – 183 с. Тематика розглядуваної монографії близька їй до наукових тем, які розробляються закордонними науковими центрами, зокрема, Геттінгемським дослідницьким центром та Інститутом культури й історії німців Північно-Східної Європи при університеті м. Гамбург (Німеччина). Причому, слід сказати, що у Геттінгемському дослідницькому центрі готується до видання «Збірник документів та матеріалів «Німці в Україні. 1920–1926 роки». Укладачі збірника – Альфред Айсфельд, виконавчий директор Геттінгемського дослідницького центру та автор пропонованої монографії. До складу збірника, робота над яким триває майже 20 років, увійшло понад 800 документів, які зберігаються в Державних архівах України та Німеччини. Документи публікуються мовами оригіналу архівних документів, а саме – українською, російською та німецькою. Загальний обсяг збірника орієнтовно становить понад 2000 сторінок, а його видання планується на 1917 рік.

Як зазначалося, хронологічні рамки розглядуваної монографії охоплюють початок 1920-х та другу половину 1950-х років. В той же час, на наш погляд, для ще більш всебічного й поглибленого аналізу процесів, які відбувалися в середовищі етнічних німців України в роки панування сталінського режиму важливо показати історію німецької етнічної групи в ретроспективі, зокрема, в контексті політики Російської держави стосовно німецьких колоністів від часів їх масової іміграції до жовтневого перевороту 1917 року, а також суспільне та соціально-господарське становище мешканців німецьких колоній в контексті політики урядів Української демократичної революції та військово-політичних угруповань періоду Громадянської війни. Проте висловлені нами побажання треба розглядати не як «критику», а глибоке переконання рецензента в тому, що науковець і їй в подальшому буде активно займатися ґрунтовними дослідженнями проблем німецької національної групи на різних етапах її історії – від початку масової колонізації німців до сучасного стану німецької етнічної групи в Україні.

Рецензент висловлює сподівання, що розглядувана нами монографія Чирка Б. В. «Німецька національна меншина в Україні: етнополітичні та соціально-економічні процеси в умовах радянської політичної системи (перша половина ХХ століття)» викличе зацікавленість широкого наукового загалу – дослідників проблем етнології, державної політики в етнічній сфері, історії етнічних груп України; а також студентів вищих навчальних закладів, всіх хто цікавиться етнічною проблематикою, минулим та сучасною історією українського суспільства.

Malchyn Yu. M., *Doctor of Historical Sciences, Professor of the V. I. Vernadskyi Tavria National University Educational and Scientific Humanitarian Institute's Chair of History (Ukraine, Kyiv), polina_nz@mail.ru*

Recension on monograph: Chyrko B. V. **The German National Minority in Ukraine: Ethno-political and Socio-economic Processes in the Soviet Political System (First Half of the Twentieth Century).** Second edition, enlarged and amplified. – K.: AMA, 2016. – 368 p.

Информация о рецензенте:

Мальчин Юрій Макарович, доктор історичних наук, професор кафедри історії навчально-наукового гуманітарного інституту Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського, м. Київ, вул. Івана Кудрі 33, поштовий індекс: Київ – 01. 042; службовий тел.: (044) 529.57.67, 529.00.23; електронна адреса: crimea.tnu@gmail.com

Проживає за адресою: Київ, вул. Бульвар Лесі Українки 9В, кв. 68; контактний тел.: (044) 529.57.67, 529.00.23; електронна адреса: crimea.tnu@gmail.com

Information about the reviewer:

Malchyn Yurii Makarovich, Doctor of Historical Sciences, Professor of the V. I. Vernadskyi Tavria National University Educational and Scientific Humanitarian Institute's Chair of History; 33, Ivana Kudri str., city of Kyiv; Postal Code: Kyiv – 01042; Office phone: (044) 529.57.67; 529.00.23; e-mail: crimea.tnu@gmail.com
Home address: 9B, Lesi Ukrainky Boulevard, Apt. 68, Kyiv; contact phone: (044) 529. 57. 67.; 529. 00. 23; e-mail: crimea.tnu@gmail.com

* * *

Ханжи В. Б.,
доктор философских наук, профессор,
заведующий кафедры философии и биоэтики,
Одесский национальный медицинский университет
(Украина, Киев), oksanapnpu@gmail.com

РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ:

Петина О. Б. Экономический человек: опыт социально-философской экспликации. – Монография / О. Б. Петина. – Одесса: Печатный дом, 2016. – 336 с.

Современный глобальный контекст существования человечества во многом опосредован экономическими отношениями, следовательно, решение актуальных социальных проблем во многом связывается с экономической сферой, хозяйственной деятельностью, рыночными механизмами. Субъектом всех взаимодействий в этих областях является человек в специфике его экономических природно-поведенческих проявлений, представленный в модели экономического человека. В условиях формирования современной глобальной экономической системы актуализируется философская проблематизация экономического знания, включающая поиски новых форм и методов его исследования и презентации не только в научном дискурсе, но и социально значимых контекстах.

Человек, ради кого совершаются экономические и социальные изменения в обществе, находится в зоне внимания философии экономики, социологии, социальной экономики и особенно социальной философии и философии образования. Основной задачей экономических дисциплин общественной направленности является изучение динамики экономических связей, экономической стратификации, механизмов социальной защиты населения, влияния рыночных отношений на социальную систему и жизнь общества в целом. Философское исследование направлено на исследование содержания и наполнение новым смыслом базовых понятий социально-экономического знания, на анализ таких социально значимых и сложных для изучения феноменов, как экономическое сознание, экономическая культура, экономическое образование, экономический человек.

Особый интерес представляет первый и второй раздел монографии. Так, в частности, задачами первого раздела «Теоретико-методологические основания

исследования» автор определяет следующие: обоснование необходимости выработки философской методологической стратегии исследования экономического человека в контексте мультидисциплинарных теоретических программ; выявление преимуществ и ограничений метода моделирования в исследовании экономического человека; аргументацию правомерности использования системного моделирования для получения научного знания об экономическом человеке; представление модели экономического человека как системы, определение ее свойств (атрибутивных параметров); характеристику экономического, социологического, психологического подходов к изучению заявленного предмета исследования.

Автор представляет человека экономического как систему, определяет ее свойства (атрибутивные параметры). Системный анализ позволяет интегрировать различные подходы к исследованию предмета, соотнести разнообразные научные версии решения проблемы, которая объединяет важнейшие сферы человеческого существования.

Экономический, социологический и психологический подходы в исследовании «homo economicus» согласовываются по принципу дополнительности. Каждый из них детализирует специфику соответствующей области знаний. Монопрофильность моделей «от подхода» (экономического, социологического, психологического и др.) ограничивает горизонт рассмотрения предмета. Методологический системный параметр, положенный в основу исследования человека экономического, позволяет согласовать и интегрировать на общенаучном уровне знания о предмете для достижения полноты и глубины его описания и объяснения, а также проанализировать другие подходы в изучении предмета.

Второй раздел посвящен реконструкции моделей экономического человека в исторической перспективе. Автор, в частности, останавливается на характеристике идейных предпосылок модели экономического человека А. Смита, на анализе классической либеральной модели экономического человека и вариантов ее развития в теориях социального либерализма и утилитаризма. Далее рассмотрена эволюция модели экономического человека у представителей исторической школы экономики и в политэкономической теории К. Марса (истоки институционализма), а также выявлены особенности маржиналистского, маршаллианского, универсалистского подходов к объяснению экономического поведения индивида и макроэкономические коннотации моделей человека в экономической теории Дж. М. Кейнса.

Автор приходит к выводу о том, что принцип разумного эгоизма является важнейшей идейной предпосылкой классической либеральной модели экономического человека А. Смита. В качестве замечания отмечу, что автору следовало больше внимания уделить анализу украинской философско-экономической мысли, выявлению ее специфичности на фоне западных подходов, которым посвящена значительная часть работы.

Тем не менее, это замечание ни в коей мере не уменьшает общее позитивное впечатление от текста. Монография Петиновой О. Б. «Экономический

человек: опыт социально-философской экспликации» представляет собой целостное концептуальное исследование. Проблемы и предлагаемые решения потенцируют дискуссии, что, безусловно, плодотворно для науки. Следует ожидать, что монография вызовет интерес у широкого круга специалистов в области социального-гуманитарного знания.

Монография отвечает всем требованиям, предъявляемым к подобным работам, поставленная в ней цель достигнута.

Hangi V. B., Ph.D., Professor, Head of Department of Philosophy and Bioethics, Odessa National Medical University (Kiev, Ukraine), oksanapnpu@gmail.com

Review of the monograph: Petinova O. B. Economic man: the experience of social and philosophical explication. – Monograph / O. B. Petinova. – Odessa: Printing House, 2016. – 336 p.

* * *